

Georg Friedrich Händel (1685-1759)
Giulio Cesare (òpera en tres actes)
Llibret de Nicola Francesco Haym (1679-1729)

OUVERTURE

OBERTURA

ATTO I

ACTE I

SCENA PRIMA

Campagna d'Egitto con antico pontesopra unramo del Nilo. Cesare passa il ponte con il seguito

ESCENA PRIMERA

Camp d'Egipte amb pont antic sobre un ramal del Nil. Cesare creua el pont amb el seguici

SEGUIDO

Viva, viva il nostro Alcide!
Goda il Nilo di questo dì!
Ogni spiaggia per lui ride,
ogni affanno già spari.

SEGUICI

Visca, visca el nostre Alcides!
Que el Nil s'alegri en aquest dia!
Totes dues ribes li somriuen,
tot turment s'esvaeix.

CESARE

– Cavatina

Presti ormai l'egizia terra
le sue palme al vincitor!
Curio, Cesare venne, e vide, e vinse :
Già sconfitto Pompeo, invan ricorre
Per rinforzar de' suoi Guerrier lo stuolo
D'Egitto al Re.

CESARE

– Cavatina

Que la terra egípcia ofereixi
palmes al vencedor!
Curió, Cèsar vingué, veié i vencé:
ja vençut Pompeu, en va recorre
per reforçar l'estol dels seus guerrers
al rei d'Egipte.

CURIO

Tu quì Signor giungesti
A tempo appunto a prevenir le trame :
Ma! Chi ver noi sen' viene ?

CURIÓ

Tu, senyor, has arribat aquí
just a temps per prevenir les trames.
Però... qui s'acosta cap a nosaltres?

SCENA SECONDA*Cornelia e Sesto entrano***CORNELIA**

Signor, Roma è già tua. Teco han gli dei
oggi diviso il regno, ed è lor legge
che del grand'orbe al pondo
Giove regoli il ciel,
Cesareil mondo.

CESARE

Da Cesareche chiedi,
gran germe de' Scipioni,
alta Cornelia?

CORNELIA

Dà pace all'armi!
Sesto
Dona l'asta al tempio,
ozio al fianco, ozio alla destra.

Cesare

Virtù de' grandi è
il perdonar le offese.
Venga Pompeo, Cesare abbracci,
e resti l'ardor di Marte estinto:
sia vincitor del vincitore il vinto.

SCENA TERZA*Achilla entra con stuolo di Egizi che portano aurei bacili***ACHILLA**

La reggia Tolomeo t'offre in albergo,
eccelso eroe, per tuo riposo, e in dono
quanto può donare un tributario trono.

CESARE

Ciò che di Tolomeo
offre l'alma regal CESAREaggrada.

ACHILLA

Acciò l'Italia ad adorarti impari,

ESCENA SEGONA*Entren Cornelia i Sesto***CORNELIA**

Senyor, Roma ja és teva. Amb tu els déus
comparteixen el seu regne, i han manat
que, de l'orbe sencer,
el cel sigui de Júpiter
i el món, de Giulio Cesare.

CESARE

Què desitja de Giulio Cesare
la noble Cornelia,
digna filla d'Escipió?

CORNELIA

Deixeu descansar les armes!
Sesto
Deixa la teva llança al temple,
dona descans al teu braç i a la teva mà.

CESARE

És virtut dels més grans
perdonar les ofenses.
Que vingui Pompeo, abraci Cesare
i quedi extint l'ardor de Mart:
conquereixi el vençut al vencedor.

ESCENA TERCERA*Achilla entra amb un grup d'egipcis que porten atuells daurats***ACHILLA**

Tolomeo t'ofereix el seu palau,
excels heroi, per al teu repòs,
així com aquest modest tribut.

CESARE

Allò que Tolomeo ofereix
complau Cesare.

ACHILLA

Així doncs, que Itàlia et veneri,

in pegno d'amistade e di sua fede
questa del gran Pompeo superba testa
di base al regal trono offre al tuo piede.

(uno degli Egizi svela un bacile, sopra il quale sta il capo tronco di Pompeo)

CESARE
Giulio, che miri?

SESTO
Oh dio, che veggio?

CORNELIA
Ahi lassa!
Consorte! Mio tesoro!

CURIO
Grand' ardir !

CORNELIA
Tolomeo, Barbaro traditor!
Io manco, io moro...
(si sviene)

CESARE
Curio: su porgi aita
A Cornelia, che Langue.

(Cesare Epiange)

CURIO
Che scorgo? O Stelle!
il mio bel sole esangue?

ACHILLA
(Questa è Cornelia? O che beltà!
che volto!)

SESTO
Padre, Pompeo!
mia genitrice! Oh dio!

i com a mostra d'amistat i de fe,
l'altiu cap del gran Pompeo poso als teus peus
perquè serveixi de base al teu reial tron.

(un egipci destapa un atuell, on es veu el cap tallat de Pompeo)

CESARE
Giulio, què tens al davant?

SESTO
Déu meu, què veig?

CORNELIA
Ah, desgraciada!
Espòs! Tresor meu!

CURIO
Gran audàcia !

CORNELIA
Tolomeo, bàrbar traïdor!
Defalleixo, moro...
(es desmaia)

CESARE
Curió: dona ajuda
a Cornèlia, que s'afebleix.

(Cesare plora)

CURIO
Què veig? Oh, estrelles!
el meu bell sol, sense vida?

ACHILLA
(Aquesta és Cornèlia? Oh, quina bellesa!
Quin rostre!)

SESTO
Pare, Pompeo!
Mare meva! Oh, déus!

CESARE

Per dar urna sublime
al suo cenere illustre,
serbato sia il nobil teschio.

ACHILLA

Oh dei!

CESARE (*ad Achilla*)

E tu involati, parti! Al tuo signore
di che l'opre de' regi,
sian di ben o di mal,
son sempre esempio.

SESTO

Che non è re, chi è re fellon,
che è un empio.

ACHILLA

Cesare, frena l'ire...

CESARE

Vanne! Verrò alla reggia,
pria ch'oggi il sole a tramontar si veggia.
– Aria

Empio, dirò, tu sei,
togliti a gli occhi miei,
sei tutto crudeltà.
Non è da re quel cor,
che donasi al rigor,
che in sen non ha pietà.

*(parte con seguito; parte Achilla
con stuolo di Egizi)*

SCENA 4

Curio, Sesto, Cornelia che ritorna in se'

CURIO

Già torna in sè.

SESTO

Madre?

CESARE

Per donar repòs a les seves cendres il·lustres,
en una urna sublim
sigui conservada tan noble testa.

ACHILLA

Oh, déus!

CESARE (*a Achilla*)

I tu marxa, vola! Fes saber al teu senyor
que les accions dels reis,
bones o dolentes,
són sempre un exemple.

SESTO

Qui és rei vil no és rei,
no pot ser un exemple.

ACHILLA

Cesare, reprimeix la teva ira...

CESARE

Ves-te'n! Aniré a palau
abans que marxi el sol.
– Ària

“Ets un infame!”, diré.
Fuig de la meva vista,
només coneixes la crueltat.
No és de rei aquest cor
que s'entrega al rigor,
que ignora la pietat.

*(marxa amb el seguici; marxa Achilla
amb el grup d'egipcis)*

ESCENA 4

Curio, Sesto, i Cornelia que es recupera

CURIO

Ja torna en si.

SESTO

Mare!

CURIO
Cornelia?

CORNELIA
Oh stelle!
Ed ancor vivo?
Ah! tolga quest'omicida acciario
il cor, l'anima al sen.

*(vuol rapire la spada dal fianco di Sesto
per isvenarsi, ma glielo impediscono)*

CURIO
Ferma: in van tenti
Tinger di Sangue in quelle nevi il ferro.
Curio, che ancor t'adora,
E Sposa ti desia, se pur t'agrada,
Vendicarti saprà con la sua Spada.

SESTO
Madre?

CORNELIA
Viscere mie?

SESTO
Or che farem tra le Cesare squadre,
tu senza il caro sposo,
io senza il padre?

CORNELIA
– Aria
Priva son d'ogni conforto,
e pur speme di morire
per me misera non v'è.
(parte)

SESTO
Vani sono i lamenti;
è tempo, o Sesto, ormai
di vendicar il padre;
si svegli alla vendetta
l'anima neghittosa,
che offesa da un tiranno invan riposa.

CURIO
Cornelia?

CORNELIA
Oh, déus!
Encara visc?
Ah, que em tregui aquest acer homicida,
el meu cor, la meva ànima!

*(vol apoderar-se de l'espasa de Sesto
per donar-se mort, però li ho impedeixen)*

CURIO
Atura't: en va intenta
tintar de sang en aquelles neus el ferro.
Curió, que encara t'adora
i t'anhela com a esposa, si t'agrada,
sabrà venjar-te amb la seva espasa.

SESTO
Mare!

CORNELIA
Fill de les meves entranyes!

SESTO
Què farem ara enmig de l'exèrcit de Cesare,
tu sense el teu estimat espòs,
jo sense el meu pare?

CORNELIA
– Ària
Privada estic de consol,
i, tanmateix, no veig per a mi
cap esperança de morir.
(surt)

SESTO
Són vans els laments;
ha arribat el moment, Sesto,
de venjar el pare;
que la venjança desperti
la meva ànima neguitosa,
que per l'insult d'un tirà, ara en va reposa.

– Aria

Svegliatevi nel core,
furie d'un alma offesa,
a far d'un traditor
aspra vendetta!
L'ombra del genitore
accorre a mia difesa,
e dice: a te il rigor,
Figlio si aspetta. *(parte)*

SCENA QUINTA

Gabinetto di Cleopatra. Cleopatra con seguito di damigelle egizie

CLEOPATRA

Regni Cleopatra;
ed al mio seggio intorno
popolo adorator arabo e siro
su questo crin
la sacra benda adori;
su, che di voi, miei fidi,
ha petto e cor di sollevarmi al trono,
giuri su questa destra eterna fede.

(entra Nireno)

CLEOPATRA

Che gli mandò?

NIRENO

L'esanimato volto.

CLEOPATRA

Su partite miei fidi; e tu quì resta ;
Alle Cesaree Tende son risolta portarmi ;
E tu Nireno mi servirai da scorta.

NIRENO

Che dirà Tolomeo ?

CLEOPATRA

Non paventar; col guardo,
Meglio ch'egli non fece

– Ària

Desperteu al meu cor,
fúries d'una ànima ofesa,
perquè la venjança
atenyi el traïdor!
L'ombra del meu pare
surt per defensar-me,
i diu: “Grans penes,
fills, t'esperen”. *(surt)*

ESCENA CINQUENA

Cambra de Cleopatra. Cleopatra amb seguici de dames egípcies

CLEÒPATRA

Cleòpatra regnarà;
i entorn del meu tron
àrabs i siris m'aclamaran;
sobre aquest cap
la sagrada corona adoraran;
aquell de vosaltres, fidels,
que tingui valor per dur-me al tron,
que juri eterna fidelitat a la meva mà.

(entra Nireno)

CLEÒPATRA

Què li heu enviat?

NIRENO

El rostre exangüe.

CLEÒPATRA

Veniu, meus fidels; i tu, queda aquí;
decidida a portar-me a les tendes de Cèsar;
i tu, Nirè, m'acompanyaràs com a guàrdia.

NIRENO

Què dirà Ptolemeu?

CLEÒPATRA

No temis; amb la mirada,
més bé que ell no va fer

Col Capo di Pompeo,
Cesare obliherò :
In vano aspira al Trono ;
Egli è il Germano, e la Regina Io sono.

(Tolomeo entra con guardie)

TOLOMEO
Tu di regnar pretendi,
donna superba e altera?

CLEOPATRA
Io ciò ch'è mio contendo; e la corona
dovuta alla mia fronte
giustamente pretendo.

TOLOMEO
Vanne, e torna omai, folle,
a qual di donna è l'uso,
di scettro invece a trattar l'ago e il fuso!

CLEOPATRA
Anzi tu pur, effeminato amante,
va dell'età sui primi albori,
di regno invece a coltivar gli amori!
– Aria

Non disperar, chi sa?
se al regno non l'avrai,
avrai sorte in amor.
Mirando una beltà
in essa troverai
a consolar un cor. *(parte)*

SCENA SESTA
(Tolomeo ed Achilla)

ACHILLA *(entra)*
Sire, Signor!

TOLOMEO
Achilla!
Come fu il capo tronco
da Cesare gradito?

amb el cap de Pompeu,
forçaré Cèsar:
en va aspira al tron;
ell és germà, i jo sóc la reina.

(Tolomeo entra amb la guàrdia)

TOLOMEO
Pretens regnar,
dona superba i altiva?

CLEÒPATRA
Lluito per allò que és meu; i per la corona
que al meu front
pertany justament.

TOLOMEO
Ves-te'n, boja, i torna a les tasques
pròpies de les dones,
fer servir agulla i fus en lloc de ceptre!

CLEÒPATRA
I tu què, efeminat amant?
Ves a cultivar els teus joves amors,
en lloc de reclamar un regne!
– Ària

No desesperis, qui sap?
En l'amor tindràs la sort
que no tens a regnar.
Tot mirant una bellesa
potser trobaràs
qui et consoli el cor. *(surt)*

ESCENA SISENA
(Tolomeo i Achilla)

ACHILLA *(entra)*
Amo i senyor!

TOLOMEO
Achilla!
Com va agrair Cesare
el cap tallat?

ACHILLA
Sdegnò l'opra.

TOLOMEO
Che sento?

ACHILLA
T'accusò d'inesperto e troppo ardito.

TOLOMEO
Tant'osa un vil Romano?

ACHILLA
Il mio consiglio
apprendi, oh Tolomeo!
Verrà Cesare in corte; e in tua vendetta
cada costui, come cadde Pompeo.

TOLOMEO
Chi condurrà l'impresa?

ACHILLA
Io ti prometto
darti estinto il superbo al regio piede,
se di Pompeo la moglie
in premio a me il tuo voler concede.
(parte Achilla)

TOLOMEO
Muora Cesare, muora, e il capo altero
sia del mio piè sostegno.
Roma, oppressa da lui, libera vada,
e fermezza al mio regno
sia la morte di lui più che la spada.
– Ària

L'empio, sleale, indegno
vorria rapirmi il regno,
e disturbar così
la pace mia.
Ma perda pur la vita,
prima che in me tradita
dall'avidò suo cor
la fede sia!

ACHILLA
Es va irritar.

TOLOMEO
Què estic sentint?

ACHILLA
Et va acusar d'inexpert i arter.

TOLOMEO
Tant gosa un vil romà?

ACHILLA
El meu consell
escolta, Tolomeo!
Cesare vindrà a la cort; en venjança,
cau sobre ell com vas fer amb Pompeo.

Tolomeo
Qui se n'encarregarà?

ACHILLA
Et prometo que posaré,
mort als teus peus, aquest superb,
si l'esposa de Pompeo,
en premi, la teva voluntat em concedeix.
(Achilla surt)

TOLOMEO
Mori Cesare, mori, i sigui el seu cap altiu
descans del meu peu.
Que l'oprimida Roma sigui alliberada
i que la seva mort doni al meu regne
més fermesa que la meva espasa.
– Ària

Malvat, deslleial, indigne
voldria arrabassar-me el regne
i pertorbar així
la meva harmonia.
Que perdi doncs, la vida
abans de traïr
amb el seu cor àvid
la fe a mi deguda!

SCENA SETTIMA

Quartieri nel campo di Cesare con l'urna nel mezzo, ove sono le ceneri del capo di Pompeo, sopra eminente cumulo di trofei. Entra Curio.

CURIO

Qui nobile donzella
Chiede chinarsi al *Cesare* di Roma.

CESARE

Se n' venga pur.

(Entra Cleopatra con seguito.)

CLEOPATRA

Tra stuol di damigelle
io servo a Cleopatra,
Lidia m'appello, e sotto il ciel d'Egitto
di nobil sangue nata;
ma Tolomeo mi toglie,
barbaro usurpator, la mia fortuna.

CESARE

(da se'):

Quanta bellezza un sol semblante aduna!
(in alta voce)
Tolomeo sì tiranno?

(Cesare leva da Terra Cleopatra)

Sfortunata donzella, in breve d'ora
Deggio portarmi in Corte,
Oggi colà stabilirò tua sorte.
(Che bel crin?)

CURIO

(Che bel sen?)

CLEOPATRA

Signor, i tuoi favori
legan quest'alma.

CESARE

E la tua chioma i cori.

ESCENA SETENA

Campament de Cesare amb una urna al mig, on es troben les cendres del cap de Pompeo, sobre un munt de trofeus

CURIO

Quina noble donzella
demana inclinar-se davant Cèsar de Roma.

CESARE

Que s'acosti, doncs.

(entra Cleopatra amb seguici)

CLEÒPATRA

Soc una de les dames
que serveixen Cleòpatra,
Em dic Lidia, i sota el cel d'Egipte
he nascut de sang noble;
però Tolomeo m'arrabassa,
bàrbar usurpador, la meva fortuna.

CESARE

(per a si):

Quanta bellesa en un sol rostre!
(en veu alta)
Tan tirà és Tolomeo?

(Cesare aixeca Cleòpatra del terra)

Desafortunada donzella, d'aquí a poc
he de portar-te a la cort;
avui allà decidiré el teu destí.
(Quina cabellera tan bella!)

CURIO

(Quin pit tan bell?)

CLEÒPATRA

Senyor, els teus favors
lliguen la meva ànima.

CESARE

I els teus cabells lliguen els cors.

– Aria

Non è sì vago e bello
il fior nel prato,
quant'è vago e gentile
il tuo bel volto.
D'un fiore il pregio a quello
solo vien dato,
ma tutto un vago aprile
è in te raccolto. *(parte)*

NIRENO

Cleopatra vincesti ;
Già di Cesare il core,
Tributario al tuo volto amor ti rende,
E tutto il suo voler da te dipende.

CLEOPATRA

Cerchi pur Tolomeo con empietà
di cor le vie del trono,
che a me d'avito regno
farà il Nume d'amor benigno dono.

– Ària

Tutto può donna vezzosa,
se amorosa
scioglie il labbro, o gira il guardo.
Ogni colpo piaga un petto,
se difetto
non v'ha quel che scocca il dardo.

SCENA OTTAVA

CORNELIA *(entra)*

– Cavatina

Nel tuo seno, amico sasso
sta sepolto il mio tesoro.
Ma che! vile e negletta
sempre starai, Cornelia?

CLEOPATRA *(da se')*

E' Cornelia, costei,
la moglie di Pompeo?

– Ària

No és tan preciosa
la flor del camp,
com bell i gentil
és el teu rostre.
La gràcia d'una flor
només a ella mateixa li és donada,
tu reuneixes
tota la bellesa d'abril. *(surt)*

NIRENO

Cleòpatra, vas vèncer;
ja el cor de Cèsar,
tributari al teu rostre, t'atorga amor,
i tot el seu voler depèn de tu.

CLEÒPATRA

És inútil que el malvat Tolomeo
busqui el tron,
doncs el favorable déu de l'amor
me'l donarà a mi.

– Ària

Tot ho pot una dona bella
si, amorosa,
afluixa el llavi o gira la mirada.
Tot llançament fereix un pit
si no hi ha defecte
en aquell que llança el dard.

ESCENA VUITENA

CORNELIA *(entra)*

– Cavatina

Al teu si, roca amiga
està sepultat el meu tresor.
Però com? Vil i deshonorada
estaràs sempre, Cornelia?

CLEÒPATRA *(per a si)*

És aquesta Cornelia,
la dona de Pompeo?

CORNELIA

Ah no!

Tra questi arnesi

un ferro sceglierò, con mano ardita

contro il Tolomeo dentro la reggia...

*(non sì tosto Cornelia ha preso unaspada fuori degli
arnesi di guerra che Sesto sopraggiunge)*

SESTO

Madre, ferma; che fai?

CORNELIA

Lascia quest'armi:

voglio contro il tiranno

uccisor del mio sposo,

tentar la mia vendetta.

SESTO

Questa vendetta a Sesto sol si aspetta.

(toglie la spada a Cornelia)

CORNELIA

Oh dolci accenti! oh care labbra! dunque

sull'alba de' tuoi giorni

hai tanto cor?

SESTO

Son Sesto, e di Pompeo

erede son dell'alma!

CORNELIA

Animo, oh figlio, ardire! Io coraggiosa

ti seguirò.

SESTO

Ma, oh dio! chi al re fellone

ci scorterà?

CLEOPATRA

(ch'esce improvvisamente)

NIRENO

Non ti Scoprir.

CORNELIA

Ah, no!

Entre aquestes armes

una espasa escolliré, amb mà atrevida

contra Tolomeo, al seu palau...

*(tan bon punt Cornelia agafa una espasa d'entre
totes les armes, apareix Sesto)*

SESTO

Mare, atura't; què fas?

CORNELIA

Deixa'm aquesta arma:

vull intentar venjar-me

d'aquell tirà,

que va assassinar el meu espòs.

SESTO

Aquesta venjança només s'espera de Sesto.

(treu l'espasa a Cornelia)

CORNELIA

Dolces paraules! Estimats llavis!

a l'alba dels teus dies

i ja tens tant valor?

SESTO

Soc Sesto,

hereu de l'ànima de Pompeo!

CORNELIA

Sigues valent, fill meu! Jo, amb coratge,

et seguiré.

SESTO

Però, oh, déus! Qui ens guiarà

fins al vil rei?

CLEÒPATRA

(que apareix impetuosament)

NIRENO

No et descobreixis.

CLEOPATRA

E Lidia ancor, per ch   quell'empio cada,
ti saran scudo, e t'apriran la strada.

CORNELIA

E chi ti sprona, amabile donzella,
oggi in nostro soccorso offrir te stessa?

CLEOPATRA

La fellonia d'un re tiranno, il giusto.
Sotto il nome di Lidia
io serbo Cleopatra;
se in virt   del tuo braccio ascende al trono,
sarai felice, e scorgerai qual sono.

CORNELIA

Chi a noi sar   di scorta?

CLEOPATRA

(accennando Nireno)

Questi, che alla regina    fido servo,
sapr   cauto condurvi all'alta impresa.

SESTO

Figlio non   , chi vendicar non cura
del genitor la morte.
Armer   questa destra, e al suol trafitto
cadr   punito il gran tiran d'Egitto.
– Aria

Cara speme, questo core
tu cominci a lusingar.
Par che il ciel presti favore
i miei torti a vendicar.

(partono Cornelia e Sesto)

CLEOPATRA

Vegli pur il germano
alla propria salvezza:
che gi   gli mossi
di Cesare spada,
di Sesto e Cornelia il giusto sdegno;
senza un certo periglio
non creda aver solo d'Egitto il regno.

CLEÒPATRA

i tamb   Lidia, perch   caigui el malvat,
et protegiran i t'obriran cam  .

CORNELIA

I qu   t'impulsa, amable donzella,
a venir tu mateixa en el nostre auxili?

CLEÒPATRA

La maldat d'un rei tirà, la justícia.
Amb el nom de Lidia
serveixo a Cleopatra;
si, pel teu braç, ella arrib  s al tron,
ser  s premiada i sabr  s qui soc.

CORNELIA

I qui ens acompanyar  ?

CLEÒPATRA

(assenyalant Nireno)

Aquest, que és fidel servidor de la reina,
sabr   conduir-vos en aquesta empresa.

SESTO

No és bon fill aquell que no venja
la mort del seu pare.
Armar   el meu braç i caur   a terra
el tirà d'Egitte, travessat.
–   ria

Dolça esperança, aquest cor
comences a consolar.
Fins i tot el cel sembla afavorir
la venjança de la meva ofensa.

(surten Cornelia i Sesto)

CLEÒPATRA

Que temi el meu germà
per la seva salvació:
doncs ja li he dirigit
l'espasa de Cesare,
i la ira justa de Sesto i Cornelia;
no tindr   el regne d'Egitte per a ell sol
sense haver d'enfrontar-se a ells.

– Aria

Tu la mia stella sei,
amabile speranza,
e porgi ai desir' miei
un grato e bel piacer.
Qual sia di questo core
la stabile costanza,
e quanto possa amore,
s'ha in breve da veder. *(parte)*

SCENA NONA

*Atrio nel palagio de' Tolomei. Tolomeo ed Achilla con
seguito di Egizi e guardie, CESARE con seguito di
Romani*

TOLOMEO

Cesare, alla tua destra
stende fasci di scettri
generosa la sorte.

CESARE

Tolomeo, a tante grazie
io non so dir, se maggior lume apporti,
mentre l'uscio del giorno egli diserra,
il sole in cielo o Tolomeo qui in terra.
Ma sappi, ogni mal'opra
ogni gran lume oscura.

ACHILLA

(sottovoce a Tolomeo)

Sin al real aspetto egli t'offende?

TOLOMEO *(da se')*

Temerario Latin!

CESARE *(da se')*

So che m'intende

TOLOMEO

Alle stanze reali
questi che miri
t'apriran le porte,
e a te guida saranno.

– Ària

Tu ets la meva estrella,
amable esperança,
i dones als meus desitjos
un plaer agraït.
Aviat s'ha de veure
el que pot aconseguir l'amor,
i la ferma constància,
del meu cor. *(surt)*

ESCENA NOVENA

*Atri del palau de Tolomeo. Tolomeo i Achilla amb
seguici d'egipcis i guàrdies, CESARE amb seguici
de romans*

TOLOMEO

Cesare, a la teva destra
la sort generosa
t'atorga feixos de ceptres.

CESARE

Tolomeo, amb tant esplendor
no sé dir si és més lluminós
el sol allà al cel o
Tolomeo aquí a la terra.
Però has de saber que les males accions
fan enfosquir el més gran estel.

ACHILLA

(en veu baixa a Tolomeo)

Com gosa ofendre el teu reial aspecte?

TOLOMEO *(per a si)*

Llatí temerari!

CESARE *(per a si)*

Sé que m'ha entès.

TOLOMEO

De les cambres reials,
aquests que veus
t'obriran les portes
i et serviran de guia.

(da se')

Empio, tu pur venisti in braccio a morte

CESARE *(da se')*

Scorgo in quel volto un simulato inganno

– Ària

Va tacito e nascosto,
quand'avidò è di preda,
l'astuto cacciator.
E chi è mal far disposto,
non brama che si veda
l'inganno del suo cor. *(parte con seguito)*

SCENA DECIMA

Achilla, Tolomeo con seguito e guardie. Cornelia e Sesto entrano

ACHILLA

Sire, con Sesto il figlio
questa è Cornelia.

TOLOMEO *(da se')*

Oh che sembianze, Amore!

CORNELIA

Ingrato, a quel Pompeo,
che al tuo gran padre
il diadema reale
stabili sulla chioma,
tu recidesti il capo in faccia a Roma?

SESTO

Empio, ti sfido a singolar certame;
veder farò con generosa destra
aperto a questo regno
che non sei Tolomeo, che un indegno.

TOLOMEO

Oh là!
da vigil stuol sian custoditi
questi Romani ardit.

(per a si)

Impiu, caus en braços de la mort!

CESARE *(per a si)*

Puc veure engany al seu rostre.

– Ària

Amagat i en silenci,
olorant la seva presa
va l'astut caçador.
Aquell que al mal està disposat
no vol que es vegi
l'engany del seu cor. *(surt amb el seguici)*

ESCENA DESENA

Achilla, Tolomeo amb seguici i guàrdies. Entren Cornelia i Sesto

ACHILLA

Senyor, aquí ve Cornelia
amb el seu fill Sesto.

TOLOMEO *(per a si)*

Oh, quin semblant, amor!

CORNELIA

Ingrat, a aquell Pompeo
que al teu gran pare
la diadema reial
va col·locar sobre el front,
has gosat de tallar el cap davant de Roma?

SESTO

Impiu, et desafiò a un combat singular;
amb generosa mà, faré veure
clarament a aquest regne
que ets indigne de dir-te Tolomeo.

TOLOMEO

Que vingui la guàrdia!
Que siguin posats sota vigilància
aquests romans agosarats.

ACHILLA

Alto signor, condona
il lor cieco furor!

TOLOMEO

Per or mi basta
ch'abbia garzon sì folle
di carcere la reggia.
(accenna alla guardie)
Costei, che baldanzosa
vilipese il rispetto
di maestà regnante,
nel giardin del serraglio abbia per pena
il coltivar i fiori.

(piano ad Achilla)

Io per te serbo
questa dell'alma tua bella tiranna.

ACHILLA

Felice me!

TOLOMEO *(da se')*

Quanto costui s'inganna!
(parte con seguito)

SCENA 11

ACHILLA

Cornelia, in quei tuoi lumi
sta legato il mio cor.
Se all'amor mio
giri sereno il ciglio
e i talami concedi,
sarà la madre in libertà col figlio.

– Aria

Tu sei il cor di questo core,
sei il mio ben, non t'adirar!

CORNELIA, SESTO

– Ària

Son nata/o a lagrimar/sospirar,
e il dolce mio conforto,
ah, sempre piangerò.

ACHILLA

Gran senyor, perdona
el seu furor boig!

TOLOMEO

Per ara en tinc prou
que aquest noiet foll
tingui el palau per presó.
(a la guàrdia)
I aquella, per desafiar
el respecte
de la majestat regnant,
que tingui per càstig cultivar les flors
del jardí del meu serrall.

(en veu baixa a Achilla)

Et regalo
aquesta bellesa que tiranitza la teva ànima.

ACHILLA

Quin goig!

TOLOMEO *(per a si)*

Que equivocat està!
(surt amb seguit)

ESCENA 11

ACHILLA

Cornelia, a aquests ulls teus
està lligat el meu cor.
Si dirigeixes la teva mirada serena
cap al meu amor
i acceptes ser la meva muller,
tu i el teu fill sereu lliures.

– Ària

Ets el cor del meu cor
ets el meu bé, no t'enfadis!

CORNELIA, SESTO

– Ària

Per al plor he nascut,
i sempre ploraré
la pèrdua del meu consol.

Se il fato ci tradi,
sereno e lieto di
mai più sperar potrò.

Si el destí ens ha traït,
ja no haurem d'esperar
dies alegres i serens.

ATTO II

SCENA PRIMA

*Deliziosa selva di cedri con il monte Parnaso nel
prospetto, il quale contiene in se' la Reggia della Virtù*

NIRENO

– Ària

Chi perde un momento
d'un dolce contento
lagnarsi non deve
s'amor poi l'affanna.
L'affetto in un petto
se tosto non viene malcerto
si tiene, e amor lo condanna.

CESARE

Dov' è, Niren, dov' è l' anima mia?

NIRENO

In questo loco in breve
Verrà Lidia Signor.

(Qui s'ode vaga Sinfonia di vari Strumenti.)

CESARE

Taci.

NIRENO

Che fia ?

CESARE

Cieli! e qual delle sfere
Scende armonico suon, che mi rapisce?

NIRENO

Avrà di selce il cor, chi non languisce.

ACTE II

ESCENA PRIMERA

*Bellíssim bosc de cedres amb vistes a la muntanya
del Parnàs, on es troba situa el Palau de la Virtut*

NIRENO

– Ària

Qui perd un moment
d'un dolç contentament
no ha de queixar-se
si l'amor després l'afligeix.
L'afecte en un pit,
si de pressa no arriba el mal,
es manté, i l'amor el condemna.

CESARE

On és, Nirè, on és la meva ànima?

NIRENO

En aquest lloc, d'aquí a poc
vindrà Lídia, senyor.

*(Aquí s'escolta una vaga simfonia de diversos
instruments.)*

CESARE

Calla.

NIRENO

Què passarà ?

CESARE

Cels! I quina de les esferes
fa baixar un so harmònic que m'arrebata?

NIRENO

Qui no s'afebleix, deu tenir cor de sílex.

(Quì s'apre il Parnasso, e vedesi in Trono la Virtù, assistita dalle nove Muse.)

CLEOPATRA *(nelle vesti di Virtù)*

– Ària

V'adoro, pupille,
saette d'amore,
le vostre faville
son grate nel sen.
Pietose vi brama
il mesto mio core,
ch'ogn'ora vi chiama
l'amato suo ben.

CESARE

Non ha in cielo il Tonante
melodia che pareggi un sì bel canto.

CLEOPATRA

– Ària da capo

V'adoro, pupille, etc....

CESARE

Guidami tosto

In seno al mio tesoro,

Acciò che dolce renda il mio Martoro.

– Aria

Se in fiorito ameno prato
l'augellin tra fiori e fronde
si nasconde,
fa più grato il suo cantar.
(Cesare parte)

SCENA 3

Giardino del serraglio, dove corrisponde quello delle fiere. Cornelia, con piccolazappa nelle mani, che vien coltivando i fiori

CORNELIA

Deh. Piangete, oh mesti lumi,
già per voi non v'è più speme.

ACHILLA *(entra)*

Bella, non lacrimare!

(Aquí s'obre el Parnàs, i es veu en el tron la Virtut, assistida per les nou Muses.)

CLEÒPATRA *(vestida de Virtut)*

– Ària

Us adoro, pupil·les,
sagetes d'amor,
els vostres raigs
són plaents per al meu si.
Piadoses us vol
el meu cor
que us demana, constant,
el seu bé estimat.

CESARE

No hi ha al cel de Júpiter
melodia semblant a aquest bell cant.

CLEÒPATRA

– Ària

Us adoro, pupil·les,...

CESARE

Guia'm de pressa

al si del meu tresor,

perquè dolç faci el meu martiri.

– Ària

Si en un florit prat
els ocells s'amaguen entre
flors i brossa,
el seu cant es torna més plaent.
(Cesare surt)

ESCENA 3

Jardí del serrall, al costat de les feres. Cornelia, amb una petita aixada a les mans, cultiva flors

CORNELIA

Ah! Ploreu, oh, tristos ulls meus,
ja no us queden esperances!

ACHILLA *(entra)*

Bella dona, no ploris!

Un consenso amoroso,
che tu presti ad Achilla,
può sottrarti al rigor di servitù.

CORNELIA
Olà!
Così non mi parlar mai più. *(vuol partire)*

ACHILLA
Oh dio! ascolta; ove vai?

CORNELIA
Fuggo da te per non mirarti mai.

SCENA QUARTA
Mentre Cornelia fugge, incontra Tolomeo, che la prende per la mano

TOLOMEO
Bella, lo sdegno ammorza!
(tira da parte Achilla)
Amico, e ben?

ACHILLA
Signor, oggi vedrai
Cesare estinto al suolo,
re vendicato, e regnator tu solo.

TOLOMEO
Parti, eseguisce, e spera;
avrai in mercede la tua crudel.
(da se')
Folle è costui se'l crede

ACHILLA *(a Cornelia)*
– Aria
Se a me non sei crudele,
ognor sarà fedele
a te questo cor.
(parte)

Amb una mostra d'amor
que donis a Achilla,
ell t'apartaria de la servitud.

CORNELIA
Com t'atreveixes!
No tornis a parlar-me així mai més. *(vol marxar)*

ACHILLA
Pels déus, escolta! On vas?

CORNELIA
Fujo de tu per no veure't més.

ESCENA QUARTA
Mentre Cornelia fuig, es troba Tolomeo, que li agafa la mà

TOLOMEO
Bella dona, oblida aquest desdeny!
(s'enduu Achilla a un costat)
Digues, amic, què hi ha?

ACHILLA
Senyor, avui veuràs Cesare
caure mort a terra,
seràs venjat i regnaràs tu sol.

TOLOMEO
Ves, compleix i espera;
tindràs a canvi aquesta cruel teva.
(per a si)
Serà foll si s'ho creu

ACHILLA *(a Cornelia)*
– Ària
Si no ets cruel amb mi,
sempre et serà fidel
aquest cor meu.
(surt)

TOLOMEO

Bella, cotanto aborri
chi ti prega d'amar?

CORNELIA

Un traditore
degnò non è d'amor.

TOLOMEO

Tanto rigore?
Ma se un re ti bramasse?

CORNELIA

Sarei una furia
in agitargli il core.

TOLOMEO

Possibil che in quel volto
non alberghi pietà?
Che in questo seno...
(stende la destra al seno di Cornelia, che sdegnosa si ritira)

CORNELIA

Freni l'anima insana
lo stimolo del senso:
pensa che son Cornelia,
e son Romana. *(parte)*

TOLOMEO

Tanto ritrosa a un re?
Perfida donna!
Forza userò, se non han luogo i prieghi,
e involarti saprò ciò ch'or mi nieghi.
– Aria

 Sì, spietata, il tuo rigore
 sveglia l'odio in questo sen,
 Giacché sprezzo questo core,
 prova, infida, il mio velen! *(parte)*

TOLOMEO

Bella, tant avorreixes
a qui et prega que l'estimis?

CORNELIA

Un traïdor
no és digne d'amor.

TOLOMEO

Tan gran és el teu rigor?
I si fos un rei qui et desitgés?

CORNELIA

Em transformaria en una fúria
per espantar el seu cor.

TOLOMEO

Com és possible que aquest rostre
no albergui pietat?
Que aquest pit...
(estén la mà al pit de Cornelia, que, amb desdeny, la retira)

CORNELIA

Que freni l'ànima insana
l'estímul dels sentits:
pensa que soc Cornelia,
i soc romana. *(surt)*

TOLOMEO

Et resisteixes a un rei?
Dona pèrfida!
Faré servir la força si no em serveixen els precés,
i sabré arrabassar-te allò que em negues.
– Ària

 Sì, despietada, el teu rigor
 desperta l'odi al meu pit!
 Ja que menysprees el meu cor,
 prova, infame, el meu verí! *(surt)*

SCENA QUINTA

CORNELIA *che rientra, e poi Sesto*
Su, che si tarda? or che partì il lascivo,
un generoso ardir l'onor mi salvi;
tra le fauci de' mostri
mi scaglierò da queste eccelse mura,
cibo sarò di fiere;
non paventa il morir un'alma forte.
Addio Roma, addio Sesto!
Io corro a morte.

SESTO *(entra)*
Ferma! che fai?

CORNELIA
Chi mi trattiene il passo?

SESTO
Madre!

CORNELIA
Madre? che veggio?
Figlio, Sesto, mio core!
Come qui ne venisti!

SESTO
Io, per sottrarti al regnato lascivo
di Niren con la scorta
quivi occulto mi trassi.

SCENA SESTA
Nireno, e detti.

NIRENO
Cornelia: infauste nove. Il Re m'impone
Che tra le sue dilette
Io ti conduca.

CORNELIA
Oh Dio !

ESCENA CINQUENA

CORNELIA *(torna a entrar)*
Per què esperar? Ja ha marxat el lasciu.
El valor salvarà el meu honor;
em tiraré d'aquests murs
a les feres
i seré la seva presa,
una ànima forta no té por de morir.
Adeu, Roma, adeu, Sesto!
Corro cap a la mort.

SESTO *(entra)*
Atura't! Què fas?

CORNELIA
Qui m'impedeix el pas?

SESTO
Mare!

CORNELIA
Mare? Què veig?
Sesto, fill del meu cor!
Com has vingut fins aquí?

SESTO
Per tal d'allunyar-te del rei lasciu,
amb l'escorta de Nireno
he vingut aquí en secret.

ESCENA SISENA
Nireno, i els altres.

NIRENO
Cornèlia: males notícies. El rei m'ordena
que entre les seves favorites
et porti..

CORNELIA
Oh Déu !

SESTO

Numi! che sento?

NIRENO

Non vi turbate no: unqua sospetto
A Tolomeo non fui; ambi verrete
Là, dove il Re tiranno
è in preda alle lascivie :
Colà Sesto nascoso
In suo potere avrà l' alta vendetta ;
Egli solo, ed inerme
Far non potrà difesa.

CORNELIA

– Aria

Cessa omai di sospirare!
Non è sempre irato il cielo
contro i miseri; suol fare
benché tardi, le vendette.
(parte)

SESTO (solo)

Figlio non è, chi vendicar non cura
del genitor lo scempio.
Su dunque alla vendetta
ti prepara, alma forte,
e prima di morir altrui dà la morte!

– Aria

L'angue offeso mai riposa,
se il veleno pria non spande
dentro il sangue all'offensor.
Così l'alma mia non osa
di mostrarsi altera e grande,
se non svelle l'empio cor. (parte)

SCENA SETTIMA

Cleopatra finge dormire, entra Cesare

CESARE (entra)

Che veggio, oh Numi?
il mio bel sol qui dorme?
Vaga Lidia, adorata,
ah! se di tanto incendio

SESTO

Déus! Què sento?

NIRENO

No us altereu: mai vaig ser sospitós davant
Ptolemeu; ambdós sereu conduïts
allà on el rei tirà
és pres de les seves luxúries:
allà Sesto, amagat,
tindrà en el seu poder la venjança suprema;
ell només, i desarmat,
no podrà defensar-se.

CORNELIA

– Ària

Deixa ja de sospirar!
El cel no sempre està enfadat
contra els pobres; sol concedir,
encara que tard, la venjança.
(surt)

SESTO (sol)

No és bon fill qui no procura
venjar la mort del seu pare.
Així doncs, prepara't,
ànima forta, per a la venjança,
i abans de morir, dona mort!

– Ària

La serp ofesa mai descansa
si el verí no s'escampa primer
per la sang de l'ofensor.
Així, la meva ànima no gosa
de mostrar-se altiva i gran
si no arrenca aquell cor impiu. (surt)

ESCENA SETENA

Cleòpatra fent veure que dorm, entra Cesare

CESARE (entra)

Què veig, oh déus?
Dorm aquí el meu bell sol?
Ah, gràcil Lidia adorada!
Ah! Si del gran incendi

che mi bolle nel seno,
ti penetrasse al cor qualche scintilla,
ben potresti sperar dalla tua sorte
d'essermi forse un di sposa e consorte.

Cleopatra (*sorgendo*)
Sposa? t'adorerò fino alla morte.
(*va per tornar al suo luogo*)

SCENA OTTAVA

Curio con Spada impugnata, e detti

CURIO
Cesare: sei tradito.

CESARE (*Snuda il brando.*)
Io tradito?

CLEOPATRA
Che sento?

CURIO
Mentr' Io ver le tue stanze
Signor t' attendo, odo di genti e Spade
Ripercosso fragor; ed una voce
Gridar: Cesare mora; ed improvviso
A te ne volo ad arrear l' avviso.

CESARE
Così dunque in Egitto
Regna la fellonia?

Bella, rimanti;
sono infausti per noi cotesti lidi.

CLEOPATRA
Fermati, non partir, che tu m'uccidi.

CESARE
Lascia, Lidia!

CLEOPATRA
Che Lidia?
Io volerò al conflitto in tua difesa,

que em crema el pit
alguna espurna entrés al teu cor,
bé podries esperar del teu destí
algun dia ser la meva esposa i consort.

Cleopatra (*despertant*)
Esposa? T'adoraré fins a la mort.
(*va una altra vegada al seu lloc*)

ESCENA VUITENA

Curió amb l'espasa en mà, i els altres

CURIO
Cèsar: has estat traït.

CESARE (*desenvaina l'espasa.*)
Jo, traït?

CLEÒPATRA
Què sento?

CURIO
Mentre jo t'esperava
cap a les teves estances, senyor,
sentí el xoc de gent i espases;
i una veu cridar: «Cèsar morí!»;
i de sobte vaig voler venir a avisar-te.

CESARE
Així, doncs, a Egipte
regna la felonia?

Queda't aquí, bella dama;
aquests llocs són infausts.

CLEÒPATRA
Atura't, no marxis, o em mataràs.

CESARE
Lidia, deixa'm anar!

CLEÒPATRA
Lidia?
Jo et defensaré en el combat;

sino agli stessi abissi
scenderia Cleopatra.
(da se')
ohimè, che dissi?

CESARE
Cleopatra?

CLEOPATRA
Sì.

CESARE
Dov'è?

CLEOPATRA
Cesare, volgi
in questo seno, e non altrove, il lampo
di quegli occhi che adoro:
Son Cleopatra, e non più Lidia in cambio.

CESARE
Sei Cleopatra?

CLEOPATRA
In breve,
de' congiurati il temerario ardire
questo aspetto regal farà che cada;
torna al fianco, Signor, quella tua spada!
(parte)

CESARE
Curio; a sì strani eventi
Resto immobile sasso.

CURIO
Stupido son.

CLEOPATRA
La porpora reale
scudo non è bastante al tradimento.

CESARE
Vengano pure, ho core.
Cesare non seppe mai che sia timore.

fins als mateixos abismes
baixaria per tu Cleòpatra.
(per a si)
Ai de mi! Què he dit?

CESARE
Cleòpatra?

CLEÒPATRA
Sí.

CESARE
On és?

CLEÒPATRA
Cesare, dirigeix
cap a aquest pit, i no un altre, el llamp
d'aquests ulls que adoro:
soc Cleòpatra, i no la Lidia que pensaves.

CESARE
Ets Cleòpatra?

CLEÒPATRA
En definitiva,
la meva aparença reial aviat provocarà
que l'atrevida temeritat dels conspiradors vacil·li;
torna la teva espasa a la seva beina, senyor!
(surt)

CESARE
Curio; tals estranys esdeveniments
m'han deixat de pedra.

CURIO
Soc un estúpid.

CLEÒPATRA
La púrpura reial
no serà suficient per frenar la traïció.

CESARE
Que vinguin, doncs, no em falta valor.
Cesare mai ha sabut què és el temor.

CLEOPATRA

Oh dio! tu il mio cor mi struggi;
salvati, o mio bel sol! Cesare, fuggi!

– Ària

Al lampo dell'armi
quest'alma guerriera
vendetta farà.
Non fia che disarmi
la destra guerriera
che forza le dà. *(parte)*

CONGIURATI *(di dentro)*:

Mora Cesare, mora!

CLEOPATRA *(sola)*

Che sento? Oh dio!

Morrà Cleopatra ancora.

Anima vil, che parli mai? Deh taci!

Avrò, per vendicarmi,

in bellicosa parte,

di Bellona in sembianza un cor di Marte.

Intanto, oh Numi, voi che il ciel reggete,

difendete il mio bene!

Ch'egli è del seno mio conforto e speme.

– Ària

Se pietà di me non senti,
giusto ciel, io morirò.
Tu da pace a' miei tormenti,
o quest'alma spirerò.

SCENA NONA

Camera nel serraglio. Tolomeo circondato dalle sue favorite, e Cornelia fra loro, e poi Sesto

TOLOMEO

Questo è luogo di pace,
onde il ferro depongo,

(pone la spada sopra una tavola)

che inutile ornamento

ora è questo in amor fiero stromento.

CLEÒPATRA

Oh, déus! Em trenques el cor.

Salva't, sol meu! Fuig, Cesare!

– Ària

Amb un llamp d'armes
aquesta ànima guerrera
clamarà la venjança.
Que mai no disarmi
el braç del guerrer
qui força li dona. *(surt)*

CONJURATS *(des de dins)*:

Mort a Cesare, mort!

CLEÒPATRA *(sola)*

Què sento? Oh, déus!

Que mori també Cleòpatra.

Ànima vil, què dius ara? Calla!

Tindré, per venjar-me

a la batalla,

igual que Bel·lona, un cor de Mart.

Oh, déus, que governeu el cel,

defenseu el meu estimat!

Ell és el consol i l'esperança del meu si.

– Ària

Si pietat de mi no sents,
cel just, moriré.
Dona pau als meus turments,
o entregaré aquesta ànima.

ESCENA NOVENA

Cambra al serrall. Tolomeo envoltat de les seves favorites, amb Cornelia entre elles, i després Sesto

TOLOMEO

Aquest és un lloc de pau,
on deixo l'espasa.

(posa l'espasa a una taula)

quin inútil ornament

per a l'amor és aquest fer instrument.

CORNELIA (*da se'*)

Numi! che fia di me

TOLOMEO

Ma qui Cornelia?

Questo candido lin tu prendi in segno,

secondo il mio costume,

di colei che destino

al regio letto, alle notturne piume.

(Cornelia prende il fazzoletto, e poi lo getta con sdegno)

SESTO (*entra, da se'*)

Ora è il tempo, oh mia destra!

il proprio ferro

che uccise il genitore,

l'empio trafigga

SCENA DECIMA

Achilla e detti

ACHILLA

Sire, prendi!

Mentre io cerco di Cesare la strage,

S'avventa egli frà i nostri,

mà il numero di molti

alla virtù d'un solo al fin prevale;

Fugge con Curio,

e da balcon sublime

si scaglia d'improvviso in mezzo il porto,

Ed io miro in un punto Curio sommerso,

e Cesare già morto

CORNELIA (*da se'*)

Cesare morto?

SESTO (*da se'*)

Oh Numi!

ACHILLA

Or Cleopatra

vola al campo romano,

e delle trombe ai bellicosi carmi,

CORNELIA (*per a si*)

Déus! Què serà de mi!

TOLOMEO

Cornelia aquí?

Accepta aquest càndid lli com a senyal,

segons el meu costum,

de ser aquella que destino

al llit reial, a les plomes nocturnes.

(Cornelia agafa el mocador, després el llença amb desdeny)

SESTO (*entra, per a si*)

Ha arribat el moment, destra meva!

Que el mateix ferro

que va matar el meu pare,

traspassi l'assassí!

ESCENA DESENA

Achilla i els altres

ACHILLA

Senyor, atenció!

Mentre jo busco la mort de Cesare,

ell s'abraona sobre nostre,

però la suma de molts

al final s'imposa a la virtut d'un de sol;

fuig amb Curio,

i des d'un sublim balcó, de sobte,

es precipita al mig del port,

i jo veig de lluny a Curio submergit

i Cesare mort.

CORNELIA (*per a si*)

Cesare mort?

SESTO (*per a si*)

Oh, déus!

ACHILLA

Ara mateix Cleopatra

vola al campament romà,

i reuneix les bel·licoses legions,

di Cesare in vedetta, corre co' suoi
contro il tuo campo all'armi.

TOLOMEO
D'una femmina imbelle
non pavento i furori.

ACHILLA
A te sol resta
che in premio di tant'opra
in sposa costei tu mi conceda.

TOLOMEO
Temerario! Beltà che non ha pari
d'un tradimento in guiderdon pretendi?

ACHILLA
Sire...

TOLOMEO
Ammutisci e parti!
Son Rè, saprò premiarli.

ACHILLA
Il mio servir questa mercé riceve?

TOLOMEO
Olà!

ACHILLA
A chi fede non hà, fè non si deve. *(parte)*

SCENA UNDICESIMA

SESTO
Or che Cesare è estinto
che più sperar possiamo?

CORNELIA
Animo, ardire!
Niren già t'apre il passo; al campo vanni;
colà tu rivedrai l'empio tiranno,

per caure sobre nosaltres
i venjar així la mort de Cesare.

TOLOMEO
No tinc por de la fúria
d'una dona covarda.

ACHILLA
Només et demano,
en premi de tants tràfecs
la mà d'aquesta dona.

TOLOMEO
Temerari! Pretens, a canvi d'una traïció,
aquesta bellesa que no té igual?

ACHILLA
Senyor...

TOLOMEO
Calla i fora d'aquí!
Soc el rei, sabré com premiar-te.

ACHILLA
Així pagues els meus serveis?

TOLOMEO
Prou!

ACHILLA
Amb els qui no tenen fe, no hi ha deute. *(surt)*

ESCENA ONZENA

SESTO
Cesare ha mort,
què ens queda ja?

CORNELIA
Sigues valent!
Nireno et conduirà als camps romans,
allà retrobaràs el malvat tirà

e a lui fa poi mirar con alma forte,
che incontrar sai, non paventar la morte.
(parte)

SESTO (solo)

Seguirò tanto con ignoto passo
ogn'orma del tiranno,
finché nel suo periglio
farò che cada esangue
del padre l'uccisor
per man del figlio.

– Aria

L'aura che spira
tiranno e fiero
egli non merta di respirar.
Mi sveglia all'ira
quel cor severo,
sua morte solo
mi può placar.

ATTO III

SCENA PRIMA

*Bosco vicino alla città di Alessandria con una parte
del porto a margine*

ACHILLA

In tal' modi si premia
il mio lungo servir, la fede mia?
Barbaro re! ti pentirai fra breve
d'avermi offeso. Andiamo,
prodi campioni, e a Cleopatra avanti
offriam le nostre insegne, offriamle il core,
e sia menda al tarda l'alto valore.

– Aria

Dal fulgor di questa spada
vo' che cada
umiliato un empio cor.
Già non dee soffrir l'offese
che difese
il suo regno con valor. (parte)

i, amb esperit fort, podràs demostrar
que saps com enfrontar la mort sense por.
(surt)

SESTO (sol)

Seguiré amb pas ocult,
cada petjada del tirà,
fins a atrapar-lo
i fer caure mort
l'assassí del pare
en mans del fill.

– Ària

L'aire que respira
el cruel tirà
no mereix respirar.
Em desperta la ira
aquell cor sever
només la seva mort
em podrà apaivagar.

ACTE III

ESCENA PRIMERA

*Bosc a prop de la ciutat d'Alexandria amb una part
del port a la vista*

ACHILLA

D'aquesta manera premia
els meus serveis, la meva fe?
Rei bàrbar! Aviat et penediràs
d'haver-me ofès. Anem-hi,
valents champions, i a Cleopatra
oferim les nostres insígnies, el nostre cor,
i paguem la nostra tardança amb valor.

– Ària

Amb el fulgor d'aquesta espasa
vull que caigui,
humiliat, un cor impiu.
No ha de patir l'ofensa
qui va defensar
el seu regne amb honor. (surt)

SCENA SECONDA

Al suono d'una bellica sinfonia segue la battaglia tra soldati di Cleopatra e di Tolomeo, e questi ultimi hanno la vittoria; finita la sinfonia, entra Tolomeo con Cleopatra prigioniera

TOLOMEO

Vinta cadesti al balenar di questo
mio fulmine reale.

S'incateni costei.

(una guardia incatena Cleopatra)

CLEOPATRA

Empio crudel! ti puniranno gli dei.

TOLOMEO

Costei, che per germano aborro e sdegno,
si conduca alla reggia; io colà voglio
che, ad onta del suo ardire,
genuflessa m'adori a piè del soglio.

– Aria

Domerò la tua fierezza
ch'il mio trono aborre e sprezza,
e umiliata ti vedrò.

(parte)

SECENA TERZA

CLEOPATRA

(con i soldati)

E pur così in un giorno
perdo fasti e grandezze? Ahi fato rio!
Cesare, il mio bel nume, è forse estinto;
Cornelia e Sesto inermi son, né sanno
darmi soccorso. O dio!

Non resta alcuna speme al viver mio.

– Aria

Piangerò la sorte mia,
sì crudele e tanto ria,
finché vita in petto avrò.
Ma poi morta d'ogn'intorno
il tiranno e notte e giorno
fatta spettro agiterò.

ESCENA SEGONA

Al so d'una música de guerra, té lloc la batalla entre els soldats de Cleopatra i de Tolomeo, i aquests últims obtenen la victòria; acabada la música, entra Tolomeo amb Cleopatra presonera

TOLOMEO

Has caigut vençuda sota el resplendor
de la meva reial espasa.

Encadeneu-la!

(un guàrdia encadena Cleopatra)

CLEÒPATRA

Cruel tirà! Els déus et castigaran!

TOLOMEO

Porteu a palau aquesta dona que,
com a germana, avorreixo i desdenyo.
Vull que allà, per humiliar-te,
m'adoris agenollada al peu del tron.

– Ària

Domaré el teu orgull
que el meu tron avorreix i menysprea,
i et veuré humiliada.

(surt)

ESCENA TERCERA

CLEÒPATRA

(amb els soldats)

Així perdo en un dia
ostentació i grandesa? Cruel destí!
CESARE, el meu ídol, és mort potser;
Cornelia i Sesto són impotents,
no em poden socórrer. Oh, déus!

No queda esperança per a la meva vida.

– Ària

Ploraré la meva sort,
tan cruel i tan dura,
mentre em quedi vida i alè.
Però després de morta, el meu espectre
vagarà per tot arreu
atemorint el tirà nit i dia.

(parte con le guardie)

SCENA QUARTA

Giulio Cesare, da una parte, poi Sesto dall'altra, ed Achilla steso sul margine del porto mortalmente ferito

CESARE *(solo)*

Dall'ondoso periglio
salvo mi porta al lido
il mio propizio fato.
Qui la celeste Parca
non tronca ancor lo stame alla mia vita!
Ma dove andrò? e chi mi porge aita?
Solo in queste erme arene
al monarca del mondo errar conviene?
– Aria

Aure, deh, per pietà
spirate al petto mio,
per dar conforto, oh dio!
al mio dolor.
Dite, dov'è, che fa
l'idol del mio sen,
l'amato e dolce ben
di questo cor.
Ma d'ogni intorno i' veggio
sparse d'arme e d'estinti
l'infortunate arene,
segno d'infausto annunzio al fin sarà.

(entra Sesto in veste bellica e con visiera chiusa)

SESTO

Cerco invan Tolomeo per vendicarmi,
e il mio destino spietato a me l'asconde.

ACHILLA

(sul margine del porto, mortalmente ferito)
Hai vinto, oh fato!

SESTO

Quai tronche voci?

ACHILLA

Avete vinto, oh stelle!

(surt amb els guàrdies)

ESCENA QUARTA

Giulio Cesare, d'una part, Sesto d'altra, i Achilla estès a la vora del port mortalment ferit

CESARE *(sol)*

Del perill de les onades
sa i estalvi em porta a la riba
el meu destí propici.
La celestial parca
encara no ha tallat la tija de la meva vida!
On aniré? Qui m'ajudarà?
Sol en aquestes ermes terres
convé errar al monarca del món?
– Ària

Aures, per pietat
doneu alè al meu pit,
per confortar el meu turment,
el meu dolor.
Digueu-me on és, què fa
l'idol del meu si,
l'amat i dolç bé
del meu cor.
Per tot arreu veig
semmbrades d'armes i de morts
les infortunades terres,
senyal d'infaust presagi serà.

(entra Sesto amb elm i armadura)

SESTO

En va busco Tolomeo per venjar-me'n,
el destí me l'amaga.

ACHILLA

(junt al port, mortalment ferit)
Has vençut, destí!

SESTO

Què és aquesta veu truncada?

ACHILLA

Heu vençut, estrelles!

NIRENO

Amico, amico

ACHILLA

Oh cavalier ignoto,
che con voci d'amico
articoli il mio nome,
deh, se dia mai che ti conceda il fato
di favellar un giorno
alla bella Cornelia, al sol di Roma,
digli che quell'Achilla,
che consigliò di Pompeo la morte....

SESTO (*da se'*)

Ah, scellerato!

CESARE(*da se'*):

Ah, iniquo!

ACHILLA

Che per averla in moglie,
contro CESAREordi l'alta congiura...

SESTO (*da se'*):

Ah, traditor!

CESARE(*da se'*):

Fellone!

ACHILLA

Sol per cagion di vendicarsi un giorno
contro il re Tolomeo
giunse in tal notte a spirar l'anima in guerra.
Questo sigil tu prendi;
nel più vicino speco
centro armati guerrieri
a questo segno ad ubbidir son pronti;
con questi puoi per sotterranea via
penetrar nella reggia, e in breve d'ora
torre all'empio Cornelia,
e insieme far che vendicato io mora.
(*dà il sigillo a Sesto e spira*)

NIRENO

Amico, amico

ACHILLA

Ah, cavaller ignot
que, amb veu d'amic,
articules el meu nom,
Ai! Si la sort et concedeix mai
parlar algun dia
amb la bella Cornelia, el sol de Roma,
li has de dir que aquell Achilla,
que va aconsellar la mort de Pompeo...

SESTO (*per a si*)

Ah, desgraciat!

CESARE (*per a si*):

Ah, infame!

ACHILLA

... que per tenir-la per esposa,
contra Cesare va tramar la gran conjura...

SESTO (*per a si*):

Ah, traïdor!

CESARE(*per a si*):

Miserable!

ACHILLA

... per venjar-se un dia
del rei Tolomeo,
va expirar en aquesta nit la seva ànima en guerra.
Pren aquest segell;
a la cova més propera
trobaràs cent guerrers armats
disposats a obeir a qui porti aquest segell;
amb ells podràs, pel soterrani,
entrar al palau, i en poc temps
arrabassar Cornelia al malvat
i, al mateix temps, fer que venjat jo mori.
(*dona el segell a Sesto i mor*)

SCENA QUINTA*Giulio Cesare si avvanza, e toglie il sigillo a Sesto*

CESARE

Lascia questo sigillo.

SESTO *(alza la visiera)*

Oh dèi!

CESARE

Che veggio!

SESTO

Signor!

CESARE

Tu Sesto?

SESTO

E come
vivo, Cesare, e illeso
ti sottrasti alla Parca?

CESARE

Io fra l'onde nuotando al lido giunsi
non ti turbar; mi porterò alla reggia,
e m'aprirò con tal sigil l'ingresso.
Teco Niren mi siegua:
o che torrò alla sorte
Cornelia e Cleopatra, o avrò la morte.
(parte)

SCENA SESTA

SESTO

Or sì che il ciel comincia
a far le mie vendette,
sì, sì, mi dice il core
che mio sarà il desiato onore.

– Aria

La giustizia ha già sull'arco
pronto strale alla vendetta,
per punire un traditor.

ESCENA CINQUENA*Giulio Cesare apareix, i li treu el segell a Sesto*

CESARE

Dona'm aquest segell.

SESTO *(es treu l'elm)*

Oh, déus!

CESARE

Què veig!

SESTO

Senyor!

CESARE

Tu, Sesto?

SESTO

I com, CESARE,
ets viu i, estalvi,
has eludit la parca?

CESARE

He arribat nedant a la riba.
Aniré al palau
i m'obriré pas amb el segell.
Que em segueixi Nireno amb tu:
rescataré Cornelia i Cleopatra,
o moriré en l'intent.
(surt)

ESCENA SISENA

SESTO

Ara sí que comença el cel
a complir la meva venjança,
sí, sí, em diu el cor
que meu serà el desitjat honor.

– Ària

La justícia ha posat ja a l'arc
la fletxa, llesta per a la venjança,
per castigar el traïdor.

SCENA SETTIMA

*Appartamento di Cleopatra. Cleopatra con guardie,
damigelle egizie, poi Cesare con soldati*

CLEOPATRA

(frate sue damigelle che piangono)

Voi che mie fide ancelle un tempo foste,
or lagrimate invan, più mie non siete.

Il barbaro germano

che mi privò del regno,

a me vi toglie, e a me torrà la vita.

(s'ode strepito d'armi nella)

(Cesare entra con spada nuda in mano e soldati)

(Cleopatra corre ad abbracciarlo)

CESARE

Cara, ti stringo al seno;

Ha cangiato vicende il nostro fato.

Vanne frà tanto al porto,

e le disperse schiere in una raduna;

colà mi revedrai;

Marte mi chiama

all'impresa total di questo suolo.

Per conquistar,

non che l'Egitto, un mondo,

basta l'ardir di questo petto solo.

(parte con i soldati)

CLEOPATRA

– Aria

Da tempeste il legno infranto,

se poi salvo giunge in porto,

non sa più che desiar.

Così il cor tra pene e pianto,

or che trova il suo conforto,

torna l'anima a bear.

SCENA OTTAVA

Sala reggia di Tolomeo

TOLOMEO

Cornelia, è tempo omai

ESCENA SETENA

*Apartment de Cleopatra. Cleopatra amb guàrdies,
dames egípcies, després Cesare amb soldats*

CLEÒPATRA

(amb les seves dames que ploren)

Vosaltres que abans fóreu les meves donzelles,
ploreu en va, doncs ja no sou meves.

El bàrbar germà

que m'ha privat del regne,

us aparta de mi, i em traurà la vida.

(se sent un estrèpit d'armes)

(Cesare entra amb l'espasa i soldats)

(Cleòpatra corre i l'abraça)

CESARE

Estimada, per fi t'estrenyo entre els meus braços;
la nostra sort ha canviat.

Ves, doncs, cap al port,

i reuneix-hi les tropes disperses;

allà me'n retrobaràs.

Mart em crida

a l'empresa total d'aquest sòl.

Per conquerir,

no només Egipte, sinó el món mateix,

n'hi ha prou amb l'atreviment d'aquest pit.

(surt amb els soldats)

CLEÒPATRA

– Ària

Si, trencada la barca per la tempesta,

arriba per fi al port,

no pot desitjar res més.

Així el cor, entre planys i turments,

un cop ha trobat el consol

pot deixar l'ànima descansar.

ESCENA VUITENA

Sala reial de Tolomeo

TOLOMEO

Cornelia, ha arribat el moment

che tu doni pietade
a un re che langue.

CORNELIA
Speri invano mercede.
Come obliar poss'io
l'estinto mio consorte ?

TOLOMEO
Altro te n'offre il regnator d'Egitto;
(va per abbracciarla)
Cesare estinto,
Cleopatra umiliata, or non ascolto
che il mio proprio volere.
(si vuol accostar di nuovo)

CORNELIA
Se alcun non temi,
temi pur questo ferro,
che a me sola s'aspetta
far del morto consorte or la vendetta!
(estrae un pugnale)

SCENA NONA
*Mentre Cornelia corre alla vita di Tolomeo,
sopraggiunge Sesto con spada nuda in mano*

SESTO
T'arresta, o genitrice! a me, oh tiranno!

TOLOMEO
(snuda il ferro)
Io son tradito, oh Numi!

SESTO
Sappi, perfido mostro, e per tua pena:
Salvo i Numi serbar' dai tradimenti
Cesare invitto, e Cleopatra ei sciolse
dall'ingiuste catene; ei qui sen' viene;
io lo precorro, e questo
chiede quel sangue ch'è dovuto a Sesto.

d'apiadar-te d'un rei
que per tu llangueix.

CORNELIA
En va esperes mercè.
Com podria oblidar
el meu difunt espòs?

TOLOMEO
Un altre t'ofereix qui regna a Egipte;
(intenta abraçar-la)
Cesare és mort,
Cleòpatra humiliada, ara només escolto
la meva voluntat.
(intenta acostar-s'hi de nou)

CORNELIA
Si no tems ningú,
tem doncs aquest ferro,
que només a mi m'espera
clamar venjança de l'espòs assassinat!
(treu un punyal)

ESCENA NOVENA
*Mentre Cornelia corre cap a Tolomeo per matar-lo,
apareix Sesto amb l'espasa a la mà*

SESTO
Atura't, mare! A mi, tirà!

TOLOMEO
(desembeina)
M'han traït, oh, déus!

SESTO
Monstre pèrfid, per a la teva desgràcia:
els déus han salvat de traïcions
l'invicte Cesare, i Cleopatra és lliure
de les injustes cadenes; ve cap aquí;
jo m'he avançat i ara
exigeixo la sang deguda a Sesto.

TOLOMEO

Del folle ardir ti pentirai ben presto.
(si battono, e Tolomeo vien ferito, e cade morto)

CORNELIA

Or ti riconosco,
figlio del gran Pompeo,
e al sen ti stringo.

SESTO

(guardando nella scena)
Giace il tiranno estinto;
or padre sì,
tu benché vinto, hai vinto.
(parte)

CORNELIA

– Aria

Non ha più che temere
quest'alma vendicata,
or sì sarà beata,
comincio a respirar.
(parte)

SCENA ULTIMA

Sala del Trono. Cesare, Cleopatra e seguito con trombe e timpani. Finita la sinfonia entrano Sesto e Cornelia, con un paggio che porta lo scettro e la corona di Tolomeo

SINFONIA

(Cornelia, e Sesto, che s'inginocchia)

SESTO

Signor, ecco a' tuoi piedi
E di Cornelia, e di Pompeo il figlio,
Egli la grande offesa
Del tradimento enorme
Vendicò con suo brando
E tolse a Tolomeo l' alma col sangue.

TOLOMEO

Aviat et penediràs del teu foll ardor.
(lluïten, Tolomeo resulta ferit i cau mort)

CORNELIA

Ara sí que et reconec,
fill del gran Pompeo,
i t'estrenyo entre els meus braços.

SESTO

(mirant l'escena)
Jeu el tirà mort;
ara tu, pare,
tot i que vençut, has vençut.
(surt)

CORNELIA

– Ària

Ja no té res a témer
aquesta ànima venjada,
ara sí que serà feliç,
començo a respirar.
(surt)

ESCENA FINAL

Sala del tron. Cesare, Cleopatra i seguici amb trompetes i timbals. En acabar la música, entren Sesto i Cornelia, amb un patge que porta el ceptre i la corona de Tolomeo

SIMFONIA

(Cornèlia i Sesto, aquest últim agenollat)

SESTO

Senyor, aquí als teus peus
i de Cornèlia, i del fill de Pompeu.
Ell vengà la gran ofensa
del traïment enorme
amb la seva espasa,
i arrabassà a Tolomeo l'ànima amb sang.

CESARE

La vendetta del Padre
è ben dovuta al figlio :
Sorgi Sesto, ed amico al sen ti accolgo.

SESTO

Ogni affetto di fede in te rivolgo.
(*Si abbracciano.*)

CORNELIA

Dell'estinto Tiranno
Ecco i segni Reali, a te li porgo.
(*Dà la corona e lo scettro di Tolomeo a Cesare*)

CESARE

Bellissima Cleopatra,
quel diadema che miri, a te s'aspetta;
io te ne cingo il crine;
Regina dell'Egitto
darai norma alle genti,
e legge al trono.

CLEOPATRA, CESARE

– Duetto

Caro! Bella Cleopatra!
Più amabile beltà
mai non si troverà
del tuo bel volto.
In te/In me non splenderà
né amor né fedeltà
da te/da me disciolto.

CESARE

Goda pur or l'Egitto
in più tranquillo stato
la prima libertà. Cesare brama,
dall'uno all'altro polo
ch'il gran nome roman
spanda la fama.

SEGUITO

Ritorni omai nel nostro core
la bella gioia ed il piacer;

CESARE

La venjança del pare
és ben deguda al fill:
Alça't, Sesto, i com a amic et rebo al pit.

SESTO

Tots els afectes de fidelitat cap a tu dirigeixo.
(*S'abracen*)

CORNELIA

Del tirà mort
aquí tens els signes reals; te'ls ofereixo.
(*Dóna la corona i el ceptre de Tolomeo a Cèsar*)

CESARE

Bellíssima Cleòpatra,
la diadema que mires t'espera a tu;
amb ella et ceneixo el front;
Reina d'Egipte
donaràs normes a les gents,
i lleis al tron.

CLEÒPATRA, CESARE

– Duet

Estimat! Bella Cleòpatra!
Mai es trobarà
bellesa més amable
que el teu rostre.
En tu/mi no resplendirà
ni l'amor ni la fidelitat
si no és amb tu.

CESARE

Que gaudeixi, doncs, Egipte
en estat més tranquil
de la primera llibertat. Cesare desitja
que d'un pol a l'altre
el gran nom romà
escampi la seva fama.

SEGUICI

Que retorni als nostres cors
la bella joia i el plaer;

sgombrato è il sen d'ogni dolor,
ciascun ritorni ora a goder.

CLEOPATRA, CESARE

Un bel contento il sen già si prepara,
se tu sarai costante ognor per me;
così sortì dal cor la doglia amara,
e sol vi resta amor, costanza e fè.

SEGUITO

Ritorni ormai...

FINE DELL'OPERA

alliberats els nostres pits de tot dolor,
que cadascun torni a gaudir.

CLEOPATRA, CESARE

Una gran alegria m'espera,
si sempre ets constant amb mi;
així va sortir del cor l'amarga pena,
i només queda amor, constància i fe.

SEGUICI

Que retorni...

FI DE L'ÒPERA